

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde **Aron**, Szabó **Sámuel**, Szentgyörgyi **József**, Vörös **Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Egy háromszéki mintagazdaság. Bene József. — A gyümölcsfák trágyázása. K. L. — Meddig lehet a tejelő tehenet haszonnal tartani? O — m. — Értesítés ösztöndíjak ügyében. Egyleti mozgalmak: Vál. ülés szeptember 1-én. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítás: Szentmihály. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Egy háromszéki mintagazdaság.

Háromszék megye a magyar birodalomban mezőgazdaságilag kevés vidékkel hasonlítható össze. Földterületének csak egy harmada tartozik eke alá, két harmada erdő és erdei legelő. Földjének eldaraboltsága miatt a birtokok kicsinyek, miből kifolyólag a laicus vezérferfiak azt állítják, hogy itt mezőgazdaságból megélni nem lehet, tehát ipart kell teremteni! Véleményünk szerint azon ősi gyakorlattal, mely mezei gazdálkodásunkat jellegzi, senki meg nem állhat, de hogy a mezőgazdasági okulást annyira megvetve, mint tapasztalható, egy meg sem kezdett iparba bizzék bárki, azt érteni nem bírjuk. Kérdjük, hogy miből szerez pénzt a megkezdendő ipar megteremtéséhez? Vagy nem-e a föld termőereje az, miből tőkét teremteni és élni kell belőle, míg az ipar eléáll? Vagy biztos-e az ipari élet, ha a nyers anyag és mindennapi szükséglet legalább egy részét nem állítja elé ugyanazon vidék? Mit tehet egy ily vidékkel az ellenséges áramlat, ha a piacokat bárcsak egy évre is elzárja. Háromszék megye nagy többségét az ipari eszme fogta el, bárha egy garasa sincs hozzá. Bárha saját körében megtálhatná 10 év óta az okszerű és helyszerű gazdálkodást, azt nem teszi. Oly állapot ez, melyen változtatni az ez év őszén tartandó vándorgyűlés lenne hivatva.

A közügy érdekében vélek cselekedni, ha szaklapunk hasábjain felhívom az erdélyi gazdasági egylet és mindazok figyelmét, kik az őszi vándorgyűlés alkalmával körünkben megjelennek, egy mintagazdaságra felhívom, melynek bő ismertetését adtam vidéki lapjainkban, de melyből több eredményt reméllek ezen a módon.

A kérdéses gazdaság Ilyefalva községében van és tkts. Petke Pál ur tulajdonát képezi. Megértette ő már ezelőtt 15 évvel a kor intő szavát, hogy kis birtok nem a gabona, de csak a takarmánytermelés által állhat meg. Munkáját a tagosításon kezdte oly tetemes áldozatokkal, hogy birtoka nagy összegbe került. A közbeeső parcellákat mesés áron szerezte meg; mert a székely csökönösen ragaszkodott a familiáris birtokhoz. Uzsorás oriási capitalist teremtett volna ez összegből, de ő az állandó és szerény gazdasági jövedelemben találta boldogságát.

Tagosított két darabban. Az egyik fekszik az Olt folyó bal partján, hol az ő fellépéséig eke még nem turkált, csak gyenge széna termett. Mintegy 26 hold földből áll az egész tag. Körül van sánczolva s magas törzsű fűzfával körülvéve, úgy mint az alföld egyes forgót az akácfák környezik. E darabot két részre osztja egy jó karban tartott kavicsos út, melyen a községnek szolgálma van. Be van osztva négyes forgóra: 1) tengeri trágyázva; 2) őszi (rozs); 3) lóher; 4-ik rozs.

E vetésforgó helyén van, tekintve a talaj homokosságát. Mutatja azon rozstermés, melynek láttára a váltogazdaság varázsereje nyer benne bizonyosságot. Igen, mert míg a község ugaros gazdálkodása az ez évi száraz időjárás mellett, átlag holdanként 10—12 székely kalangyát nyert, erről 25—30-at bizton várhatott a tulajdonos. Lóher-termése annyira sikerült, hogy a stájer gazda sem várhat jobbat.

Tengeritermése oly jó s évről-évre annyira biztos, hogy a munkások még elvetés előtt harmadában kapára veszik s holdanként még kézi napszámokat is tesznek. E birtoktesten a fák harmatot képző hatása kézzel foghatólag bizonyítva van, mi a kellő trágyás földet a szárazság daczára működésében segítette.

A másis darab föld fekszik a községtől északnyugotra. Területe 16 hold. Talaja könnyű agyag, fával nincs körül ültetve. Be van osztva négyes forgóra: 1) zöld ugar fekete borsóval, trágyázva; 2) buza lóherrel; 3) lóher; 4) buza.

Terméseredménye annyira kitünő volt, hogy jobbat várni lehetetlen. A buza világos zöld színe, erőteljes szárazsággal és hosszú kalászsokkal biztosította a tulajdonost az ez évi si keréről. Gyom benne csak a buzavirág (*Centaurea Cyanus*), mely nem sok gondot szokott adni. Az ugaros és lóher után következő búzát egymástól megkülönböztetni nem lehetett.

A két forgó lóhertermés is kiválóan sikerült.

A mint a vetésforgókból látszik, ezen gazdaság gabona-termése vetekedik a szétszórt és fekete ugaros gazdálkodás két ekkora területével, mindamelllett, hogy tetemes takarmányt ad az állatok számára. S ezen, úgy mondva ingyen nyert takarmány adja az állattartási zsiros jövedelmet, a fent említett gabona-termést pedig biztosítja.

Állattenyésztés nem; hanem állattartás folytatatik. Tart a birtokos 400 darab juhot, melyből 120—130 fejték évenként. Igen tapintatosan használva fel a körülményeket, eltérve a közönséges gyakorlattól, december-januárban bárányszort és már tíz napos korban a báránynak párját 7 forintért adja el. A juhászat ez ágából június 12-éig 571 forintot vett be.

A túrókészítés már januárban kezdetét vévén, mesés áron adja el, mint csemegét. Az említett napig 530 forint körül volt a bevétel.

A harmadik bevétel a gyapju, mely az idén 4—500 forint körül forog. A juhászat bevétele tehát 1500—1600 frtot üt meg, mi oly összeg, hogy bátran mondhatta a birtokos, miszerint a juh értéke az idén 5 forint és tiszta jövedelme 6 frt. Így tehát a fejősök egy forinttal többet jövedelmeztek értéküknél.

A juhok nyáron a községi ugar és tarló legelőn tartatnak. Miután a legeltetés limitálva van s birtokaránylag ily sokat nem tarthat, megvette azok jogait, kiknek juhok nincs és darabjáért 30 krt fizet. Ezen kiadás megtérül a kosaraztatás által, melyet ő a községi gazdáknak ad el, mivel a téli trágya bőven elég az ő birtokára.

Télen meleg akolban lóherrel és szénával tartja a juhot és így annyira erőteljesen és kövéren kerülnek ki a legelőre, hogy nyár folytán is bármikor vágóhidra alkalmasok.

Ezen birtokhoz egy 20 hold területű rét is tartozik, az első tag közvetlen szomszédságában, melynek terményéből négy hatalmas boglya várt június hóban eladásra, a mivel ugyan kevés ember dicsekedhetik. Szóval évenként közel ezer forintra adatik el széna.

Röviden: ez Háromszéken azon gazdaság, mely bárha mesze áll a szoros értelemben vett okszerű gazdálkodástól, de már egy oly óriási lépést tett előre, hogy 10 év alatt aligha eléri öt valaki Háromszéken. Ez a gazdaság nyereség lenne megyénk, ha gazdáink hajlandók lennének azt megtekinteni s a tulajdonos őszinte utasításai szerint példáját követni. De minthogy megyénkben senki sem figyel az effélékre, azon jó szándékkal vettem fel ismertetésem tárgyául, hogy, (bárha az őszi kiállítást rendező bizottság sem vette fel a megtekintendő programjába, mert nem volt tudomása róla,) legalább az idegen vándorgazdák tegyenek indítványt a gyűlésben az ide való kirándulásra nézve. Ha a gyűlés e birtokot megtekinti, csak ak-

kor ítélheti meg igazán a székely gazdák tanulni nem akarását, mely az okszerűbb gazdálkodás közelében levő mintaképét figyelmére sem méltatja:

Bene József.

A gyümölcsfák trágyázása.

E czimeu Jablanczy Gyula ur egy igen tanulságos és alapos cikket ír a „Pract. Landwirth“-ban; melyet t. olvasóinkkal is megismertetni érdemesnek tartunk. Nevezett cikk így szól:

Valamint a mezei termények művelésénél trágyát kell szolgáltatnunk a talajnak, hogy annak erejét továbbra is fenntartsuk s hogy magunknak bő aratást biztosítsunk; épen ugy a gyümölcsfáknak is rendszeres és a fa életműködésének megfelelő trágyázás által vissza kell szolgáltatnunk, pótolnunk azt, a mit bő gyümölcstermésökben nekünk nyújtottak.

Ha az emberek idővel meg fognak győződni, hogy a gyümölcsültetvényeknek rendszeresen alkalmazott trágyázásra van szükségök; akkor a gyümölcsfák fejlődése is erőteljesebb és termékenységek is dúsabb és tartósabb lesz.

Vajha mindnyájan tisztába jönnének avval, hogy a gyümölcsfák megfelelő trágyázást igényelnek.

A mezei gazdaságban, hol egyes növényfajokat termelünk, arra igyekszünk, hogy rendszeresen ismétlődő trágyázás által, valamint jól megválasztott vetésforgással — mellyel azt akarjuk elkerülni, hogy egy bizonyos növényt egymás után több ízben termeljünk — elejét vegyük egyes tápláló alkatrészek kimerítésének a talajból; ha ezt nem tesszük, vagy pedig ha nem trágyázunk: szántóföldünk az elvetett magot csak nagyon fukaron adja ki s nem ad többé jelentékeny termést.

Hogy állunk mármost viszont a gyümölcsfákkal?

Egy bizonyos és nem nagy földterületen, 80—100 évig terjedő idő múlva gyakran már kimerülnek a tápanyagok. A fa évenkénti növekedése, kiváltkép a zsenge kor éveiben, jelentékenyebb s így ha szinte levegőből is veszi a levélzet utján táplálékának egy részét, mégis a talajnak még mindig sok ereje van igénybe véve. Ha ehhez aztán még gazdag gyümölcstermés is járul, akkor rendszeren a fa kimerülése a következő, mely a jó termő évre következő több évi terméketlenségben, vagy pedig a fának tökéletes kipusztulásában nyilvánul.

A fa gyökerei ugyan minden évben tovább-tovább terjeszkednek a földben s így újból és újból sok táplálékot szállíthatnak a törzsnek; mindazonáltal ez a többnyire szilárd, gyakran köves altalajban nem történhetik oly gyorsan, hogy ezzel a fának tökéletesen visszapótoltassék, a mit fanövekedésre és gyümölcstermésre fordított; de gyakran egészben vagy részben hiányzanak a talán századokon át gyümölcsös kertnek használt talajban épen azon tápalkatrészek, melyekre a fának tenyésztési szempontból leginkább szüksége van. A gyümölcsfáknak a kertben való sűrű állása mellett a gyökerek nem találhatnak, — még ha évről-évre tovább is terjednek a talajban, — elegendő táplálékot, mivel a sűrűn álló fák egymásba futó gyökerei a tápot egymástól rövid idő alatt elvonják.

A gyümölcsfát azért rendszerint és gyakrabban kell trágyázni, hogy legalább egy részét visszaadjuk táplálékának, mit-

gyümölcsoshozama által nekünk nyújtott, hiszen a legnagyobb hasznot ebből a gyümölcstenyésztő huzza, ha t. i. szorgalmat s munkát fordít rá s nem bánik fukaron a trágával.

A gyümölcsfák trágázását oly módon eszközöljük hogy a keményebb trágyát (minő az istállóí ganéj, trágyaföld és keveréktrágya) a földdel jól összekeverjük, hogy könnyebben és jobban korhadjon el; nem pedig mint faluhelyeken még most is tenni szokták: hogy belégyurják rétegenként a fa körül. Az e célra szánt istállóganéjnak nem szabad nagyon szalmásnak, vagy nagyon frissnek lennie.

Hogy azonban a felhasználandó trágya gyorsabban korhadjon el s ez által a kívánt hatás eléressék, nem szabad azt a talajba mélyen rakni, hogy így a levegő korhasztó hatásának ki legyen téve.

Főfigyelem fordítandó a gyümölcsfák trágázásánál továbbá még arra is, sőt a trágázás egész sikere attól függ, hogy a trágyát oda helyezzük el, a hol a fa gyökereinek finom és gyenge végei, a szál- és harmatgyökerek vannak elnyulva; mert ezek veszik fel a táplálékokat a talajból és hordják a vastagabb, erősebb gyökerekbe s innen a törzsbe.

A hig trágával (higitott hügy, csatornavíz, mosogató, öblögető víz) ügyelni kell arra, hogy az a talajba jó mélyen behasson, mert mindenek előtt az altalajnak kell táplálékhoz jutnia; így egyidejűleg nedvességhez is jut a gyökérzet, a mi különösen száraz nyarak idején a fára nagyon jó hatással van.

Ezekből folyólag tehát fel kell hagyni az eddig gyakorlatban volt trágázási módokkal, mint például, midőn a fa körül téli trágyát raktak s tavasszal a törzs táján alakapálták; továbbá, midőn a hig trágyát a talajra réáöntötték; vagy pedig a fatörzséhez közel lyukakat ástak s abba öntötték; fel kell hagynunk ezen trágázási módokkal, még pedig azért, mert a felhozott indokok alapján világos, hogy olyan trágázás, mely a fa vastag, gyakran karvastagságu vezérgyökereire alkalmazták, tehát oly helyre, honnan a fa táplálékát közvetlenül nem kapja: hatás nélkül marad, az. ilyen trágázást inkább trágapazarlásnak nevezhetjük.

Ha istállóganéjt használunk a gyümölcsfák trágázására, akkor nem szabad ezt közvetlenül a fatörzs körül alakapálni; hanem a fatörzstől olyan távolságra, mennyire a fa koronájának külső kerülete kiterjedni látszik, árkot húzunk a fa körül, az árok szélessége 30 centimeter, mélysége 45 centim. legyen ebbe az árokba hányjuk be aztán a földdel jól összekevert trágyát a nélkül, hogy megnyomkodnók; — vagy pedig ásunk a fa korához képest és koronájának kiterjedése szerint 4—6 gödröt a fennjelzett mélységre és szélességre s a trágyát ugyanazon módon rétegeljük belé, mint az árokba; a gödröket, valamint az árkot trágázás után ismét gyengén betöljük földdel.

Valamint a gödör, úgy az árokkészítésnél is, az ásóval vagy tövágóval (csákány) megsértett vagy levágott finom gyökereket a kerti ollóval simára kell vágni, hogy hamarabb begyógyuljanak s új szálgyökereket hajtsanak.

Ha trágázás alkalmával mindig a fa koronájának kiterjedése szerint irányoztuk eljárásunkat, akkor el van találva a törzstől pontos távolság és ez esetben a trágázás a harmatgyö-

kerekek javára válik s ezek által könnyen felvétetik, minthogy a fa koronájának kiterjedése s növési alakja csaknem mindig egybevág a gyökerek kiterjedésével és irányával. Így az almafák, melyek inkább kifelé terjedő fakoronát képeznek, megfelelő kiterjeszkedő gyökérzettel is bírnak; ellenben a körtefák, melyek inkább felfelé és gula (pyramis) alakra nőnek, többnyire lefelé ható gyökerekkel bírnak.

A gyümölcsfáknak istállóganéjval való trágázása legcélszerűbben ősszel vagy tél kezdetén végezhető, mivel a talajba beszivárgó hóvíz által a trágya alkatrészeinek nagy része a tél folyamában és kora tavasszal szétoszlik, valamint maga a trágya is elbomlása (elkórhadása) által a már a talajban levő tápanyagokra oldólag hat, minek következtében ez utóbbiakat a megkezdődő életmunkásság idején (rügyezéskor) a gyökerek felveszik s már a trágázás utáni első esztendőben a fa első rendbeli hajtásának javára válnak; a mezei gazdára nézve különben is ez a legalkalmasabb időszak gyümölcsfáinak és ültetvényeinek trágázására, mivel ez időben egyéb mezei munkái be vannak végezve.

Az istállóganéjval való trágázást legalább minden harmadik évben ismételni kell, azonban ajánlatos a jó gyümölcs-termő évek után mindig trágázni, mert ilyenkor a fák a gazdag gyümölcs hozam miatt rendszeren kimerülnek.

Van még egy más módja a gyümölcsfák trágázásának, mely különösen ajánlatos: ez a hig trágával, az istállófolyadékkal (huggyal) történik.

A folyékony állapotban levő trágya s annak használása épen olyan, mint a gyümölcsfáknak istállóganéjval való trágázása.

Egy vasrúd- vagy földfúróval, vagy ezek hiányában ásóval, tövágóval a fatörzs körüli talajban a korona kerületéhez képest, a midőn a legkülső kör veendő irányadóul, 60 centimeter széles lyukakat ásunk s ezekbe a higtrágyát beléöntjük.

Hig trágának legcélszerűbben a higitott ganéjle használható, mely a trágagödörökben szokott meggyűlni; ennek oly hignak kell lennie, hogy az öntözöben egy harmad rész ganéjleire mindig két harmad rész víz jusson.

Szintgy özelszerű folyadéktrágyát lehet készíteni, ha nagyobb gödrökben, melyeknek oldalfalait és fenekét, a trágya erejét kilugozó víz benyomulása és a földbe szivárgása ellen, megdöngetéssel vagy cement mésszel való kifalazással biztosítottuk, trágalevet, istállóganéjt, keverékföldet, vágóhidról került vért, valamint különböző házi és gazdasági hulladékokat beléöntünk, ezen keveréket vízzel megáztatjuk, felhigitjuk, gyakran összekeverjük s aztán az ily módon készült s nagyon hathatós trágyát felhigitva mint higtrágyát használjuk.

Ebből a hig trágából mindaddig öntünk a fa körül csinált lyukakba, míg észre vesszük, hogy a folyadék nem szivárog el már többé gyorsan a talajba, hanem a lyukban megállapodik; ekkor aztán a lyukat földdel megtöltjük s legcélszerűbben felül egy darab gyepsfölddel befedjük.

Azonban mindig óvatosnak kell lennünk az ilyen hig trágya használásánál, hogy az nagyon friss azaz éretlen és felhigítatlan ne legyen, mert ilyen állapotban a finomabb fa-

gyökerekhez juttatva, erős marós természeténél fogva penészedést, sőt fenésedést is okozhat a gyökereken; ismerni kell a trágya érettségi fokát és a higitás mértékét.

A hig trágyát tavasszal szintugy, mint augusztus és szeptember hónapban is lehet alkalmazni.

Ha a hig trágyát tavasszal használjuk, ezáltal minthogy hig állapotja miatt a talajban azonnal eloszlik és a fagyókerek által könnyen felvétetik: a fának első és második rendbeli hajtása a táplálék megkésztetésénél fogva jelentékenyen megerősödik.

Az augusztus és szeptember hónapban alkalmazott trágyázás különösen a gyümölcs nagyobb és jobb kifejlődésére van befolyással, minthogy a fa több táplálékot nyer; de különösen azért, mert az ezen időben véghezvitt trágyázással nedvesség is jut az altalajba, még pedig oly időben, mikor nagyobbára hosszantartó szárazság uralkodik s a gyümölcsök e miatt a fáról könnyen lehullanak, tehát az ilyen időben alkalmazott trágyázással gyakran megakadályozhatjuk a gyümölcs lehullását is a fáról. Szintugy elősegíthetni az ezen időben véghez vitt trágyázással a gyümölcscrügyek fejlődését is, mivel a tápanyagok betakarítása és lerakása a fában ezen időtájra esik, a mi a következő évi gyümölcstenyésztésnek javára van; ennél fogva a fa életmunkássága is a maga idejében történt megfelelő trágyázás által lényegesen van elősegítve.

Azokban a gyümölcsösökben, a melyeket egyuttal fűtermő helynek is használnak — a mi a legtöbb kerített kertnél így van — a termékenységben már kimerültnak látszó vénebb fák megifjítását, erőteljességét úgy eszközöljük, ha ősszel a fasorok közti gyepet felássuk és a fagy porhanyító hatásának teltire kiteszük és a következő tavaszon jól felássuk s az egész kertet több éven át kapásnövények természetére használjuk, istállóanél ráhordása által dus trágyázást adván a talajnak.

A talajnak több évig tartó ilyen megmunkálása folytán a föld megszabadul a kemény, összegurdósodott gyepföldtől, megporhanyodik s a levegő jótékony s termékenyítőleg ható behatásának kitétetik, mely a trágyaanyagokat is könnyen felbontja; a földnek ezen egyszersmind talajszellőztető megmunkálása, a fasorok között, nagyon ajánlatos; a megmunkáltatási költséggel szemben, mely ezen talajporhanyításból előáll, — eltekintve magoknak a fáknak erőteljesebb növekedésétől — az ilyen jól kipihent talajban nagyon jól tenyésző kapásnövényekben bő kárpótlást nyerünk.

Nagy kiterjedésű gyümölcsösökben vagy pedig gyümölcsfákkal beültetett lapályos térségeken, ha a gyümölcsfák sorokba ültetvük, lehet a gyepföld feltörését szántással is eszközölni; előnyösebb azonban a kézi munkával véghezvitt feltörés, minthogy a fától gyakran messze elágazó gyökereket a sértésektől gondosan meg kell védeni; ennek elkerülése céljából ajánlatos, a nagy gyümölcsösökben vagy az említett beültetett lapályos térségeken, ha már kézi munkaerőben vagy időben szűkölködünk, valamint költségkiméltetés szempontjából, évenként a gyümölcsfa-ültetvényeknek csak egy bizonyos részét a fentleirt módon megmunkálni.

Ha azonban kénytelenek vagyunk ezen munkát mégis ekével megtenni, ez esetben mindig ajánlatos, a fasorok mindkét

oldalán $1\frac{1}{2}$ meter (5 láb) széles darab földet szántatlanul hagyni, hogy ezt kapával gondosan munkállhassuk meg, miután így is- úgy is a fatörzs körül közvetlen levő gyepföld (ha a fa töve nem volt tányér alakban felkapálva) fűvel nagyon be van nőve és gurdósodva és csakis kézimunkával kapálható tisztán meg; ez által el lesz kerülve az, hogy a fa koronájáról inkább lecsüngő vastag és vékony ágak — a mint ez a rendes metszegetés alatt nem álló almafajoknál látható — megsértessenek vagy leszakasztassanak; de másfelől a gyökerek és fatörzs mindennemű megsértése is el lesz kerülve. Közli K. L.

Meddig lehet a tejelő tehenet haszonnal tartani?

E végből szakértő gazdák már számos kísérleteket tettek, melyek e kérdésre biztos feleletet adnak. Sok kísérlet alapján úgy találták, hogy 100 kgr. (2 vámmázsa) széna vagy más evvel egyenlő értékű takarmány után a tehen az

1-ső lebornyuzás után	3—4 éves korában	41 kgr. tejet adott,
2-ik	"	"
3	"	"
4	"	"
5	"	"
6	"	"
7	"	"
8	"	"
9	"	"
10	"	"
11	"	"
12	"	"
13	"	"
14	"	"

Ezen számokból kiviláglik, hogy a tehen tejhozama 8 éves koráig növekedik, ezen kortól kezdve azonban gyorsan apad. Sajnos azonban, hogy a gazdák legnagyobb része e körülményre keveset tekint és a teheneket mindenütt igen sokáig tartják tejhaszon szempontjából. A vén tehenek tartása a csekély tejhozamon kívül még más jelentékeny kárt is eredményez, mely abban áll, hogy a vén tehen gyenge borjut borjaz, mely nem érdemes a felnevelésre, továbbá, hogy rendkívül nehezen lehet a vén tehenet felbízalni.

Ha egy ilyen vén tehenet nagy fáradtsággal és nagy kiadással szinte meg is hizlalhatunk, a mészáros mégis sokkal kevesebbet ad érte mint egy olyan tehenért, melyet a maga idejében hizlaltunk meg; mert a vén tehenek húsa kemény és kevésbé izletes. Ennél fogva minden gazda vegye szívére a dolgot, hogy tejelő teheneit a legnagyobb tejelési képesség korán tul, tehát 8 éves korukon tul ne tartsa. — Kivételek azonban itt is fordulhatnak elé. Vannak egyes tehenek, melyek a jelzett koron tul még sokáig kellő tejhozamot adnak. Az ilyen esetek, mint mondtuk, csak kivételesek s nem tarthatják vissza az értelmes gazdát a szabálynak pontos megtartásától. Ha egy ilyen jó tehenünk van istállónkban, tartsuk meg tehát mindaddig, mig tejhozama apadni kezd.

○ — m.

Értesítés.

A földmivelés,- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium idei 21020. sz. a. kelt magas átiratával a kolozs-

monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1879/80-ik tanévre megürült ösztöndíjas helyeket:

Kónya András, Szekeres Ákos, Ajtay Bálint, Träger Albert, Szabó Károly, Szikszay Lajos, Iszlay Elek, Hell Ede, Daday Zoltán, Gáspár Tamás, Mátyus Sámuel és Szilágyi Ferencz-nek;

a szabadhelyeket pedig: Koren Ödön, Greskovits Ede, Domokos Ödön, Molnár Lajos, Gyürki Elek és Goger József-nek adományozta.

A még be nem töltött szabadhelyek iránt az intézet tek. igazgatóságához folyamodhatni.

Kolozsvárt, 1879. szeptember hó 12-én.

Megbízásból közli:

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1879. szeptember hó 1-én.

Tartott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Szentgyörgyi József és Lajos, Szenkowich Márton, Girsik János, Csulak Dániel, Báró Jósika Sámuel alelnök, Békéssy Károly, Eöry Tivadar, Dr. Hincz György, e. pénztárnok, Tompa Károly, e. ügyvéd, Gamauf Vilmos, e. titkár.

250. Az augusztus 4-iki ülés jegyzőkönyve felolvasatván — határozatott, hogy egyletünk a maga és a kertészeti szakosztálya részére egy-egy évdíjas részvénnyel az alakuló orsz. kertészeti egyletbe lép, ha ez életképesnek fog ígérkezni. A mai jegyzőkönyv hitelesítésére Csulak Dániel, Szentgyörgyi Lajos és Eöry Tivadar tagtársak kéretnek fel.

251. Titkár jelenti alapító tag Báró Szentkereszty István halálát — sajnós tudomásul szolgálván, e. pénztárral közölte.

252.—254. Titkár jelenti, hogy képviselőink az ampe-lographiai gyűlésre bejelentettek és hogy az oda betérjesztendő munkát az albizottsági megvizsgálásra készen áll — tudomásul szolgálván, ennek átvizsgálása után a kinyomatás elrendeltetett.

255. Az ősszel betöltendő vinczellérképezdei ösztöndíjak ügyében — határozatott, hogy a két 100-100 frtos ösztöndíj az 1879/80-iki tanévre két Érdőszezen végezni kívánó ifjunak adassék, mely célból szeptember 30-iki hatáirdővel pályázat lesz hirdetendő, mely a jóra való ifjakat taníttatni kívánó szőlő-birtokosoknak lesz első sorban figyelmükbe ajánlva.

256. Felhívás az alakuló orsz. baromfi-tenyésztő-egylet pártolására — az egyes tagok figyelmébe ajánlatik

260. Ministerium 20767. sz. a. az egyleti Elnökség névsorát kéri — azonnal beküldetett.

261. Ministerium 19135. sz. a. a kolos-monostori reformbizottság munkálatára vonatkozó terjedelmes intézkedését másolatban közli — tudomásul vétetvén, beható tárgyalás és megválaszolás végett ugyancsak e bizottságnak adatik ki.

252. Ministerium 21473. sz. a. az erdélyi bortermelő községeknek jegyzékbe foglalását óhajtja — a munkát elkészítésével a szőlészeti vándortanárnak és a titkár bizattak meg.

263. K.-monostori gazd. tanintézet 1879-iki értesítőjét küldi meg — tudomásul szolgál.

264.—265. Bihari gazd. egylet közgyűlésének, valamint május 4. és július 3-iki üléseinek jegyzőkönyvei — tudomásul szolgálunk.

266. Felső ausztriai gazd. egylet tudatja, hogy a sepsiszentgyörgyi vándorgyűlésre képviselőül titkár Gamauf Vilmost kérte fel — tudomásul szolgál.

267.—268. A m. kir. államvasutak és az I. erdélyi vasut a vándorgyűlési menetdíj-kedvezményeket tudatják — lapban közöltettek.

269. Kertészeti szakosztály jelenti, hogy Sepsiszentgyörgyön és Déésen 423 faj gyümölcsöt fog kiállítani — elismerő tudomásul szolgál.

270.—271.—272. Gróf Schweinitz Gyula terjedelmes jelentései a vándorgyűlés és tárlat folyó ügyeiről — tudomásul szolgáltak és elintéztettek.

273. Pávai Vajna Elek a vándorgyűlésre hét indítványt küld be — a napirendbe felveendő.

274. Az egyleti titkár által bemutatott vándorgyűlési napirend — egyhangulag elfogadtatott és megállapított.

275. Pénztári jelentés július hóról, mely szerint 2290 frt 71 kr. bevétellel 458 frt 42 kr. kiadás áll szemben;

276. Ugyanaz augusztusról, 3085 frt 78 kr bevétellel és 1317 frt 21 kr. kiadással — tudomásul szolgálunk.

277. Indítványoztatván, hogy az egyleti alapvagyonnak földtehermentesítési papirjai aranyjáradék beszerzése végett beváltassanak — ennek eldöntése végett, a tárgy megjelölésével f. hó 6-ára rendkívüli választmányi ülés lesz összehívandó.

Hitelesítik:

Csulak Dániel,
Eöry Tivadar,

Szentgyörgyi József.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. sept. 7-ig.

Megye	Község	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Brassó	Brassó	1 szarvasm.	lépfene	elhullott
Háromszék	Alsó-Csernátón	6	"	"
Hunyad	Vádu-Dobri	1	"	"
"	Pojána Rekeczeli	2	"	"
"	Kis-Rápolc	79 juh	himlő	gyógykezel.
Nagy-Küküllő	Medgyes	1 bival	lépfene	elhullott

A magyar korona egész területe marhavészmentes.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Szentmihály, (Udvarhelymegye), 1879. szept. 9.

A még augusztus elején bétakarított őszi gabonáink közepes termést mutatnak fel. Buzánk tele van borsóval, de sikeres és üszög-telen. Zabunk kalangyában kevés, de termelt és tiszta. Törökbuza termésünk közepesnél többnek mondható, mit annak lehet tulajdonítani, hogy e vidéken koronkint volt egy-egy kis eső. Takarmányunk ez évben kielégítő mennyiségben és jó termelt. Rendes ugárlási és

forгатási szántásaink megtörténtek, de vetés az esőtlenesség miatt még mind ez ideig nem történetett. Gabnáink az eddiginél valamivel jobb árban kelnek. A szép tiszta búzát 6— a vegyest 4— a törökbuzát 4 frt 50 krig, a zabot pedig 2 frittal fizetik hectoliterenként. Házi állataink egészségesek, a sertések kivételével, melyeket az úgy nevezett torokgyík ma is nagyban pusztít. Barmainknak máig is jó keletök van.

Török Sámuel

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, sept. 7—sept. 13-ig. 1879.

Buza a hét elején lanya, később javult; forgalom 70,000 metermázsa, ár 12·40 frt.

Rozs lanyhább, forgalom 3000 metermázsa, ár 7·85 frt.

Árpa változó, forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6·80 frt, seres árpa 10·50 frt.

Zab változatlan, forgalom 3000 metermázsa ár 6·35 frt.

Török buza gyenge, forgalom 80,000 metermázsa, ár 7·50 frt.

Repcze meglehetősen jó; forgalom 8000 metermázsa, ár 11·20 frt.

Gyapju hangulat nyomott; eladatott 100 metermázsa jobb közép posztógyapju 95—103 frt, 60 metermázsa baranyai kétnyirető 65—100 frt, 100 metermázsa nyirt raczka 35—36 frt. (Árak per 56 kilogramm). — Gyárilag mosott mintegy 10,500 kilogram, ár 1·80—2·20 frt. per kilogram.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest sept. 13.	Bécs sept. 13.
Buza 11 00—12·80 frt	10·60—12·70 frt
Rozs 8·00—8·15 frt	8·00—9·20 frt
Árpa, takarmány 6·70—7·00 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre 7·50—8·00 frt	— — —
Árpa, seres 8·50—10·50 frt	8·60—11·50 frt
Zab 5·95—6·10 frt	6 10—7 10 frt
Repcze 10·72—11·60 frt	11·00—12·50 frt
Törökbuza 6·75—6·90 frt	7 20—8 30 frt

Budapesti marhavásár sept. hó 11-én 1879. Összes felhajtás 2465 db nagy- és 4415 db apró marha. Ebből eladatott: 90 drb. bika, 692 drb. ökör, 1083 drb. vágó tehén, 360 drb. fejős tehén, 241 drb. bival, 291 drb. borju, 4124 drb. juh. — Árak: bika darabonként 70—135 frt, ökör páronként 180—307 frt, vágó tehén páronként 120—236 frt, fejős tehén darabonként 90—210 frt, bival páronként 140—200 frt, borju darabonként 18—38 frt, juh páronként 10—16 frt. Husárak 100 kilonként: ökörhus 48—53 frt, tehénhus 46—51 frt, borjuhus 70—90 frt, bivalhus 42—47 frt.

Bécsi marhavásár sept. hó 9-én. Összes felhajtás 2258 darab és pedig 1364 drb. magyar, 836 drb. lengyel és 58 drb. német fajta, melyből 2093 drb. ökör, 65 drb. tehén, 39 drb. bika és 61 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 51½—55¾ frt, lengyel 53½—55 frt, német 54—55½ frt, tehén 50—54 frt, bika 48—51 bival 45—49 frt. Lában darabonként 110—205 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár sept. 12-én: (Az első magyar sertéshizlaló részvénytársaság jelentése.) Minden fogyasz-

tási helyre és a kivitelre is ismét jelentékeny mennyiségek vitettek el a piacról és emelkedett hangulat mellett jobb árak is adattak.

Jegyzett árak: magyar sertés 350 klgr. nehéz 37½ kr, 280 krtól felfelé 37½—38½, 200—250 klgr. 38½—40 kr, 140—180 klgr. 41¼—43¾ kr, szerb 36½—37½ kr, oláh és tuskés 39—39½ kr klgrja tisztasuly. Eliség árak: tengeri 7 frt, árpa 6 frt 80 kr, hajóról, mm. és készpénzért. Helyi állomány: sept. 5-ről maradt 74350 drb. Felhajtott: Alföldről 3969 drb, Erdélyből 1020 drb., Szerbiából hizott 2280 sovány 730 rb., Oláhországból 2650 drb., magyar északi vasuttal 770 drb., vidékről 50 db, összesen 85810 drb. Elhajtott: Felföldre 570 drb., Bécsbe (mult héten 685 drb.) 4600 drb., Prágába 1120 drb., Bodenbachon át 2940 drb., Rutkán át 880 drb., Mainz és Stuttgartba 280 drb., összekötő vasuttal 260 drb., budapesti fogyasztás 2430 drb., kültelki fogyasztás 100 drb. Összesen elhajtott 13180 darab. Marad állomány 72630 drb. A részvénytársaságokban 12548 drb van elhelyezve.

Drezdai vásár sept. 9. Felhajtás: 760 drb. vidéki és 658 drb. magyar sertés. Árak: vidéki 50—57 fill., magyar 45—46 fillér ½ klgrként.

Berlini vásár sept. 9. Felhajtás 6354 drb. Árak kissé javultak: Mecklenburgi 51—53 mk. oroszok 44—46 mk, magyar 42 mk, 45—50 fl tárával.

Bécsi sertésvásár september 9-én. Összes felhajtás 4512 darab és pedig 1332 drb. nehéz, 1345 drb. középnehéz és 1855 drb. süldő; melyből 1262 drb. magyar, 1835 drb. orosz-lengyel, 1312 drb. szerb fajta, és 103 db oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 34—35 frt, középnehéz 32—33 frt, süldő 30—40 frt, zsír 45—48 frt.

Disznózsir változatlan; kész áru hordóval együtt 45—45½ frt, sept.—oct. havi kötésben hordó nélkül 41½—42 frt.

Szalonna kissé élénkebb, vidéki szalonna 40—41 frt, városi áru 42½—44 frt; szalonna 48—50 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frittól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölk.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (37—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

A csaknem félszázad óta fennálló

(13.)

1831-ik évben alapított

szabadalmazott trieszti

(8—12.)

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

(ASSICURAZIONI GENERALI)

kolozsvári főügynöksége, **Boér Sándor** által képviselve.

Az erdélyi gazdasági egylettel, 1879. július 1-én, 12 évre terjedőleg kötött szerződés értelmében, elvállalja az Erdélyi gazdasági egylet n. é. tagjai biztosításait rendkívüli leszállított díjtételek mellett, 1) tűz-, és villám-, 2) jég- és 3) szállítmány-károk ellen, továbbá biztosít 4) tőkét és életjáradékokat (nyugdíjat) az ember életére, mindenféle módozat szerint.

Kifizetett kártérítések: 1878-ik év folytán, 15,404 káreset után 6,330,771 fr 18 kr.

és a társulat keletkezése óta 379,317 " " 129,319,662 fr 57 kr.

Az 1878-iki évre közzétett és minden ügynökségnél betekintheő vagyonmérleg szerint a társaságnak készpénzben, értékpapirokban meglevő, továbbá ingatlanokban, jelzálogkölesőben, bankoknál stb. elhelyezett alap- és tartaléktőkéje: 22,950,488 fr 99 kr. a több éves biztosítások váltóval fedezett díjai: 11,715,122 fr 99 kr.

Figyelmeztetés: Bátrak vagyunk különösen az Erdélyi gazdasági egylet n. é. t. tagjait egész tisztelettel felhívni: méltóztassanak a fennhivatolt szerződés által megállapított rendkívüli kedvezmények igénybe vétele czéljából az iránt rendelkezni, hogy biztosítási szándékuk egyenesen az alólirt főügynökségnek, vagy a társaság ügynökei tudomására jusson, kik aztán a további teendőkről gondoskodni fognak.

WALSER FERENCZ

első magyar Gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntőde.

Budapesten és Kolozsvártt

Borsajtók a legkitünőbb rendszerű,

Szőlő roncsoló-malmok és rosták,

Borszivattyuk minden bozzá való felszereléssel gyári áron kedvező feltételek és jótállás mellett ajánlja

Walser Ferencz magyar gazdasági gépgyárai egyesített raktárának és gépműhelyének erdélyországi fióktelepe

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek,

(Értelmes ügynökök és ismételadók kerestetnek).

(15)

(9—23)

(13)

KIR.

SZAB.

(10-12)

AZIENDA ASSICURATRICE.

a birodalom legrégibb biztosító intézete. 1822-ik év óta áll fenn.

(Vezérügynökségi iroda: Kolozsvártt. párisuteza 19-ik szám.)

Biztosítéki tőke 12 millió forint

57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több mint **100 millió** forintot kárpotolt.

A kir. szab. Azienda Assicuratrice alólírott vezérügynökségének van szerencsége ezenel tudatni, miszerint a **legolcsóbb díjak mellett** elfogad ajánlatokat:

Tűzkárok ellen épületekre, gabona-, széna-, termény- és gépekre, vagy bármi más készletekre.

Jégkárok ellen teljes kártérítés biztosításával.

Életbiztosításokra minden fenálló módozatok szerint.

A biztosító közönség kényelmére a kötvények azonnal általunk állíttatnak ki.

Nagyobb birtokosok **gazdasági egyleti tagok külön kedvezményben** részesülnek.

Az Azienda Assicuratrice

kolozsvári vezérügynöksége:

VOITH GERGELY.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	felegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	sept. 6	750	700	500	400	250	500	170	60	—	40
Kolozsvár	sept. 11	700	—	470	—	200	440	160	130	300	44
K.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Szobon	sept. 12	700	600	420	410	220	480	140	45	300	46
Begesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	sept. 8	700	660	430	350	220	500	180	150	400	42
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	sept. 11	612	425	330	262	225	325	120	60	220	40
Sz.-Udvarhely	sept. 9	700	550	500	—	250	400	180	30	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszős szerint akarhányszor változtatathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése

	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52									
	széri hirdetésnél									
	fizetendő forint									
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
3/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
4/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
3/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.